

Vzorové príklady programových štruktúr

Školiaci materiál

Základné údaje

Subjekt	<i>Kysucké Nové Mesto</i>
Typ subjektu	<i>Okresné mesto</i>
Okres	<i>Kysucké Nové Mesto</i>
Kraj	<i>Žilinský kraj</i>
Počet obyvateľov	<i>16 470</i>

Obsah

Úvod.....	4
Teoretické východiská	5
Reálny príklad	20
Terminológia	27
Zdroje informácií.....	32
Súvisiace školiace materiály.....	33

Úvod

Školiaci materiál **Vzorové príklady programových štruktúr** (ďalej len „školiaci materiál“) je výstupom projektu *Pilotná implementácia programového rozpočtovania (s dôrazom na využitie strategického plánovania) pre zvýšenie efektívnosti vynakladania verejných zdrojov a účinnosti dosahovania cieľov a zámerov na úrovni územnej samosprávy*.

Školiaci materiál vychádza z oficiálnych dokumentov Ministerstva financií SR, ktoré definujú regulačný a metodologický rámec pre programové rozpočtovanie na úrovni územnej samosprávy¹.

Cieľom školiaceho materiálu je:

- ✓ Prezentovať vzory potenciálnych programových štruktúr Kysuckého Nového Mesta.

Školiaci materiál je určený:

- ✓ Zamestnancom oddelenia finančného a správy majetku Mestského úradu Kysuckého Nového Mesta.
- ✓ Vedúcim zamestnancom jednotlivých oddelení mestského úradu mesta Kysucké Nové Mesto a zamestnancom jeho organizácií, ktorí zodpovedajú za implementáciu jednotlivých politík v rámci samosprávy.
- ✓ Voleným zástupcom v Kysuckom Novom Meste.
- ✓ Predstaviteľom nevládných a záujmových organizácií a obyvateľom, ktorí sa zaujímajú o to, akým spôsobom Kysucké Nové Mesto používa verejné zdroje.

¹ Oficiálne dokumenty sú dostupné na internetovej stránke Ministerstva financií SR: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=6487>.

Teoretické východiská

Čo je to programová štruktúra

- ✓ Programová štruktúra je **logická, hierarchicky usporiadaná konštrukcia**, ktorá je účelne vytváraná vo vzťahu k zámerom a cieľom subjektu samosprávy.
- ✓ Programovú štruktúru vo všeobecnosti tvoria **programy, podprogramy a prvky (projekty)**.
- ✓ Konkrétny (modelový) príklad potenciálnej programovej štruktúry Kysuckého Nového Mesta sa nachádza v **kapitole Reálny príklad**.

Čo je to program

- ✓ Program je súhrn/**skupina** navzájom **súvisiacich aktivít** (prác, činností, dodávok) vykonávaných na **splnenie** definovaných **cieľov** a **zámerov**.
- ✓ Program môžeme obrazne považovať za „**mini rozpočet**“ istej **kompetenčnej oblasti**, ktorú vykonáva subjekt samosprávy.
- ✓ Program môže byť časovo ohraničený a časovo neohraničený:
 - časovo ohraničený program má určený počiatočný a koncový dátum realizácie, obsahuje všetky úrovne štruktúry programu časovo ohraničené.
 - časovo neohraničený program nemá určený rok skončenia, môže mať podprogramy, projekty a prvky časovo ohraničené. Ak niektorá z týchto úrovní je časovo ohraničená, potom všetky úrovne pod ňou sú časovo ohraničené.
- ✓ Program sa vo všeobecnosti delí na (obsahuje) podprogramy, prvky a/alebo projekty (ďalej len „časti programu“).
- ✓ Každý program obsahuje zámery, ciele a merateľné ukazovatele².
- ✓ Každý program má priradený stručný, výstižný názov.

² Používa sa aj synonymum ukazovatele výkonnosti.

- ✓ **Praktický a konkrétny manuál pre tvorbu programových štruktúr na úrovni miestnej a regionálnej územnej samosprávy** definuje **vzory** programových štruktúr **na úrovni programov** pre obce a pre vyššie územné celky, ktoré boli navrhnuté na základe kompetenčného rámca, daného napríklad zákonmi č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, zákonom č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov a mnohými ďalšími súvisiacimi predpismi, definujúce činnosť subjektov samosprávy. Tieto vzory sú nasledovné:

Návrh programovej štruktúry pre obce a mestá na úrovni programov

Program 1: Plánovanie, manažment a kontrola

Program 2: Propagácia a marketing

Program 3: Interné služby

Program 4: Služby občanom

Program 5: Bezpečnosť

Program 6: Odpadové hospodárstvo

Program 7: Komunikácie

Program 8: Doprava

Program 9: Vzdelávanie

Program 10: Šport

Program 11: Kultúra

Program 12: Prostredie pre život

Program 13: Sociálne služby

Program 14: Administratíva

Príklady

Nasledujúca časť prezentuje konkrétne príklady potenciálnych programov Kysuckého Nového Mesta.

V prípade Kysuckého Nového Mesta môžeme definovať nasledujúce alternatívy potenciálnych programov:

PŠ Alternatíva 1:

Program 1: Plánovanie, manažment a kontrola

Program 2: Propagácia a marketing

Program 3: Interné služby

Program 4: Služby občanom

Program 5: Bezpečnosť

Program 6: Verejné osvetlenie

Program 7: Odpadové hospodárstvo

Program 8: Komunikácie

Program 9: Doprava

Program 10: Vzdelávanie

Program 11: Bývanie

Program 12: Kultúra

PŠ Alternatíva 2:

Program 1: Plánovanie, manažment a kontrola

Program 2: Propagácia a marketing

Program 3: Interné služby

Program 4: Služby občanom

Program 5: Bezpečnosť

Program 6: Odpadové hospodárstvo

Program 7: Komunikácie

Program 8: Doprava

Program 9: Vzdelávanie

Program 10: Šport

Program 11: Kultúra

Program 12: Prostredie pre život

Program 13: Šport

Program 13: Sociálne služby

Program 14: Prostredie pre život

Program 14: Administratíva

Program 15: Sociálne služby

Program 16: Administratíva

Navrhované alternatívy programových štruktúr sa líšia zaradením, respektíve nezaradením samostatných programov **Verejné osvetlenie** a **Bývanie** do programovej štruktúry. Verejné osvetlenie môže byť aj podprogram programu **Bezpečnosť** alebo programu **Prostredie pre život**. Program **Bývanie** by sa mohlo stať napríklad podprogramom programu **Služby občanom**.

Keďže programová štruktúra je **účelne vytváraná vo vzťahu k zámerom a cieľom** subjektu samosprávy, o definitívnej podobe programovej štruktúry sa rozhodne počas realizácie projektu na základe stanovenia konkrétnych zámerov a cieľov. Aj preto hovoríme o **potenciálnych programoch** či **potenciálnej programovej štruktúre**.

Cvičenie

Nasledujúce úlohy sú určené pre účastníkov školenia. Účastníci školenia môžu pracovať individuálne alebo v skupinách.

Úlohy:

1. Pokúste sa sformulovať definíciu *programu*.
2. Pokúste sa vysvetliť, aký je rozdiel medzi časovo ohraničeným a časovo neohraničeným *programom*.
3. Pokúste sa vysvetliť, ako sa vo všeobecnosti delia *programy*.
4. Pokúste sa vymenovať niektoré *programy*, ktoré môžu byť potenciálne súčasťou programovej štruktúry rozpočtu vášho mesta.

Čo je to podprogram

- ✓ Podprogram je **ucelená časť programu**, ktorá obsahuje vzájomne súvisiace aktivity.
- ✓ Podprogram teda môžeme považujeme za štruktúru, ktorá **zvyšuje transparentnosť programu** a **špecifikuje súvisiace tematické a výdavkové skupiny programu**.
- ✓ Podprogram vo všeobecnosti tvoria prvky a/alebo projekty.
- ✓ Každý podprogram má priradený stručný, výstižný názov.

Príklady

Nasledujúca časť prezentuje konkrétne príklady potenciálnych podprogramov Kysuckého Nového Mesta.

V prípade Kysuckého Nového Mesta môžeme definovať nasledujúce potenciálne podprogramy:

- Program 5: Bezpečnosť
 - ☒ **Podprogram 5.1: Mestská polícia**
 - ☒ **Podprogram 5.2: Ochrana pred požiarmi**
 - ☒ **Podprogram 5.3: Civilná ochrana**
 - ☒ **Podprogram 5.4: Verejné osvetlenie³**
 - ☒ **Podprogram 5.5: Veterinárna bezpečnosť⁴**

- Program 9/10: Vzdelávanie (alternatíva 1)
 - ☒ **Podprogram 9.1: Zariadenie predškolskej výchovy**
 - ☒ **Podprogram 9.2: Základné školy**
 - ☒ **Podprogram 9.3: Centrá voľného času**
 - ☒ **Podprogram 9.4: Školské jedálne**
 - ☒ **Podprogram 9.5: Predškolské jedálne**
 - ☒ **Podprogram 9.6: Základná umelecká škola**

³ V prípade nezaradenia „verejného osvetlenia“ do programu Prostredie pre život, alternatívne ako samostatného programu do programovej štruktúry mesta.

⁴ V prípade, že takúto aktivitu/aktivity mesto vykonáva a financuje.

Projekt: Pilotná implementácia programového rozpočtovania (s dôrazom na využitie strategického plánovania) pre zvýšenie efektívnosti vynakladania verejných zdrojov a účinnosti dosahovania cieľov a zámerov na úrovni územnej samosprávy

- ☒ **Podprogram 9.7: Dávky sociálnej pomoci⁵**
 - ☒ **Podprogram 9.8: Školské kluby**
 - ☒ **Podprogram 9.9: Grantová podpora vzdelávania**
 - ☒ **Podprogram 9.10: Voľno časové vzdelávacie aktivity**
- Program 9/10: Vzdelávanie (alternatíva 2)
 - ☒ **Podprogram 9.1: Zariadenia predškolskej výchovy**
 - ☒ **Podprogram 9.2: Základné školy**
 - ☒ **Podprogram 9.3: Centrá voľného času**
 - ☒ **Podprogram 9.4: Školské a predškolské jedálne**
 - ☒ **Podprogram 9.5: Školské kluby**
 - ☒ **Podprogram 9.6: Metodické centrá a strediská služieb škole**
 - ☒ **Podprogram 9.7: Grantová podpora vzdelávania**
 - ☒ **Podprogram 9.8: Voľno časové vzdelávacie aktivity**

Druhá alternatíva sa odlišuje od prvej alternatívy napríklad zlúčením **súvisiacich aktivít** (stravovanie) do jedného podprogramu. Podprogram 9.7: **Dávky sociálnej pomoci**, ktorý je prezentovaný v prvej alternatíve, v druhej nie je, pretože sa môže stať súčasťou programu **Sociálne služby**.

⁵ Alternatívne môže byť tento program (aktivita/aktivity) súčasťou programu Sociálne služby, opäť záleží na stanovení cieľov a zámerov a rešpektovaní logického rámca programu.

Cvičenie

Nasledujúce úlohy sú určené pre účastníkov školenia. Účastníci školenia môžu pracovať individuálne alebo v skupinách.

Úlohy:

1. Pokúste sa sformulovať definíciu *podprogramu*.
2. Pokúste sa vymenovať niektoré *podprogramy*, ktoré môžu byť potenciálne súčasťou programovej štruktúry rozpočtu vášho mesta.

Čo je to prvok

- ✓ Prvok je časovo neohraničená bežná aktivita/aktivity, ktorá „produkuje“ (v rámci ktorej sa produkuje) tovar alebo službu.
- ✓ Každý prvok má priradený stručný, výstižný názov.

Príklady

Nasledujúca časť prezentuje konkrétne príklady potenciálnych prvkov v rozpočtovej štruktúre Kysuckého Nového Mesta

V prípade Kysuckého Nového Mesta môžeme definovať nasledujúce potenciálne prvky:

- Program 9: Vzdelávanie

Podprogram 9.1: Zariadenia predškolskej výchovy

- ☒ **Prvok 9.1.1: Materská škola Komenského**
- ☒ **Prvok 9.1.2: Materská škola Litovelská**
- ☒ **Prvok 9.1.3: Materská škola 9. mája**

Podprogram 9.2: Základné školy

- ☒ **Prvok 9.2.1: Základná škola Nábřežná**
- ☒ **Prvok 9.2.2: Základná škola Clementisova**
- ☒ **Prvok 9.2.3: Základná škola Dolinský Potok**
- ☒ **Prvok 9.2.4: Základná umelecká škola⁶**

⁶ V prípade, ak nebude uvedená v programovej štruktúre, ako samostatný podprogram.

Projekt: Pilotná implementácia programového rozpočtovania (s dôrazom na využitie strategického plánovania) pre zvýšenie efektívnosti vynakladania verejných zdrojov a účinnosti dosahovania cieľov a zámerov na úrovni územnej samosprávy

Podprogram 9.4: Školské jedálne

- Prvok 9.4.1: ŠJ Základná škola Nábřežná**
- Prvok 9.4.2: ŠJ Základná škola Clementisova**
- Prvok 9.4.3: ŠJ Základná škola Dolinský Potok**

Podprogram 9.5: Predškolské jedálne

- Prvok 9.5.1 : Jedáleň materská škola Komenského**
- Prvok 9.5.2 : Jedáleň materská škola Litovelská**
- Prvok 9.5.3 : Jedáleň materská škola 9. mája**

Podprogram 9.8 : Školské kluby

- Prvok 9.8.1: ŠK Základná škola Nábřežná**
- Prvok 9.8.2: ŠK Základná škola Clementisova**
- Prvok 9.8.3: ŠK Základná škola Dolinský Potok**

- **Program 10: Šport**

Podprogram 10.1: Mestské športoviská

- Prvok 10.1.2: Mestská športová hala**
- Prvok 10.1.3: Mestský štadión**
- Prvok 10.1.4: Mestská plaváreň - nedokončená**
- Prvok 10.1.5: Tenisové kurty**

Cvičenie

Nasledujúce úlohy sú určené pre účastníkov školenia. Účastníci školenia môžu pracovať individuálne alebo v skupinách.

Úlohy:

1. Pokúste sa sformulovať definíciu *prvku*.
2. Pokúste sa vymenovať niektoré *prvky*, ktoré môžu byť potenciálne súčasťou programovej štruktúry rozpočtu vášho mesta.

Čo je to projekt

- ✓ Projekt je **časovo ohraničená aktivita**, ktorá produkuje špecifický tovar alebo službu.
- ✓ Projekt a prvok sú z hľadiska významu rovnocenné časti podprogramu a sú súhrnom aktivít, ktoré je možné na základe ich zamerania zoskupiť do podprogramu.
- ✓ Každý projekt má priradený stručný, výstižný názov.

Príklady

Nasledujúca časť prezentuje konkrétne príklady potenciálnych projektov Kysuckého Nového Mesta.

V prípade Kysucké Nové Mesto môžeme (by bolo možné) definovať nasledujúce potenciálne projekty:

- Podprogram 4.5: Rozvoj bývania
 - ☒ **Projekt 4.5.1: Výstavba sociálnych bytov pre rómskych spoluobčanov**

Poznámka: Výstavba bytov je/bola by projektom len za predpokladu, že sa realizuje neopakovane, teda je **časovo ohraničená**, pretože **projekt** je časovo ohraničená aktivita, ktorá produkuje špecifický tovar alebo službu.

Cvičenie

Nasledujúce úlohy sú určené pre účastníkov školenia. Účastníci školenia môžu pracovať individuálne alebo v skupinách.

Úlohy:

1. Pokúste sa sformulovať definíciu *projektu*.
2. Pokúste sa vysvetliť rozdiel medzi *prvkom* a *projektom*.
3. Pokúste sa vymenovať niektoré *projekty*, ktoré by mohli byť potenciálne súčasťou programovej štruktúry rozpočtu vášho mesta.

Reálny príklad

Táto kapitola prezentuje reálny príklad potenciálnej programovej štruktúry Kysuckého Nového Mesta s možnými variantmi (*uvedené v zátvorke kurzívou*), ktoré zohľadňujú rôzny prístup vnútorného členenia programu na jeho ďalšie časti, existujúce kompetencie Kysuckého Nového Mesta a skutočne realizované aktivity v rámci kompetenčných rámcov.

Program 1: Plánovanie, manažment a kontrola

Podprogram 1.1: Výkonný manažment mesta

Prvok 1.1.1: Výkon funkcie primátora

Prvok 1.1.2: Výkon funkcie prednostu

Podprogram 1.2: Finančný manažment mesta

Prvok 1.2.1: Agenda daní a poplatkov

Prvok 1.2.2: Rozpočet mesta

Prvok 1.2.3: Účtovníctvo mesta

Prvok 1.2.4: Rating mesta (len v prípade že bude realizovaný v roku 2008)

Podprogram 1.3: Členstvo mesta v profesijných združeniach

Prvok 1.3.1: Združenie kontrolórov miest a obcí

Prvok 1.3.2: Asociácia komunálnych ekonómov

Podprogram 1.4: Plánovanie

Prvok 1.4.1: Strategické plánovanie

Prvok 1.4.2: Územné plánovanie

Projekt: Pilotná implementácia programového rozpočtovania (s dôrazom na využitie strategického plánovania) pre zvýšenie efektívnosti vynakladania verejných zdrojov a účinnosti dosahovania cieľov a zámerov na úrovni územnej samosprávy

Prvok 1.4.3: Verejné obstarávanie

Podprogram 1.5: Kontrolný mechanizmus mesta

Prvok 1.5.1: Kontrolór

Prvok 1.5.2: Audit (len v prípade že bude realizovaný v roku 2008)

Podprogram 1.6: Činnosť volených riadiacich orgánov mesta (alternatívne môže byť aj súčasťou Programu Interné služby)

Program 2: Propagácia a marketing

Podprogram 2.1: Propagácia, reklama, inzercia

Podprogram 2.2: Podpora cestovného ruchu

Prvok 2.2.1: RIK cestovného ruchu

Prvok 2.2.2: Podpora regionálnych združení pre rozvoj TR v KNM

Podprogram 2.3: Členstvo mesta v spoločenských združeníach miest a obcí

Podprogram 2.4: Partnerské mestá

Podprogram 2.5: Mediálna podpora

Prvok 2.5.1: Noviny

Prvok 2.5.2: Miestne vysielanie

Prvok 2.5.3: Web stránka

Prvok 2.5.4: Kronika

Program 3: Interné služby

Podprogram 3.1 Právne služby

Podprogram 3.2: Činnosť volených riadiacich orgánov mesta (alternatívne môže byť aj súčasťou Programu Plánovanie, manažment a kontrola)

Podprogram 3.3: Majetok mesta

Prvok 3.3.1: Nehnutel'ný majetok

Prvok 3.3.2: Hnutel'ný majetok

Podprogram 3.4 : Informačný systém

Podprogram 3.5: Systém vzdelávania zamestnancov

Podprogram 3.6: Osobná autodoprava

Program 4: Služby občanom

Podprogram 4.1: Matrika

Podprogram 4.2: Stavebná agenda

Podprogram 4.3: Klientske služby

Prvok 4.3.1: Evidencia psov

Prvok 4.3.2: Evidencia obyvateľov

Prvok 4.3.3: Osvedčovanie listín

Prvok 4.3.4: Výber daní a poplatkov

Podprogram 4.4: Cintorínske služby

Podprogram 4.5: Občianske obrady

Podprogram 4.6: Obecný rozhlas

Podprogram 4.7: Rozvoj bývania⁷

Prvok 4.8.1: Správa nájomných bytov

Projekt 4.8.2: Výstavba sociálnych bytov

⁷ Tieto aktivity môžu byť zaradené v programovej štruktúre ako samostatný program Bývanie.

Program 5: Bezpečnosť

Podprogram 5.1: Mestská polícia

Prvok 5.1.1: Bezpečnostný kamerový systém

Prvok 5.1.2: Pochôdzková ochrana mesta

Prvok 5.1.3: Prevenčná činnosť

Podprogram 5.2: Ochrana pred požiarimi

Podprogram 5.3: Civilná ochrana

Podprogram 5.4: Verejné osvetlenie⁸

Podprogram 5.5: Veterinárna bezpečnosť

Program 6: Odpadové hospodárstvo

Podprogram 6.1: Zber a odvoz komunálneho odpadu

Podprogram 6.2: Likvidácia nelegálneho odpadu

Program 7: Komunikácie

Podprogram 7.1: Bežné opravy a celoročná údržba pozemných komunikácií

Podprogram 7.2: Rekonštrukcie a modernizácie pozemných komunikácií

Prvok 7.2.1: Priebežné rekonštrukcie komunikácií v meste

Prvok 7.2.2: Priebežné rekonštrukcie chodníkov v meste

Podprogram 7.3: Výstavba komunikácií v meste

⁸ V prípade, že „verejné osvetlenie“ nebude do programovej štruktúry zaradené, ako samostatný program, alebo nebude ako súčasťou programu Prostredie pre život.

Program 8 : Doprava

Podprogram 8.1: MHD

Podprogram 8.2: Podpora hromadnej dopravy v meste

Program 9: Vzdelávanie

Podprogram 9.1: Zariadenia predškolskej výchovy

Prvok 9.1.1 : Materská škola Komenského

Prvok 9.1.2 : Materská škola Litovelská

Prvok 9.1.3 : Materská škola 9. mája

Podprogram 9.2 : Základné školy

Prvok 9.2.1: Základná škola Nábřežná

Prvok 9.2.2: Základná škola Clementisova

Prvok 9.2.3: Základná škola Dolinský Potok

Podprogram 9.3: Centrá voľného času

Podprogram 9.4: Školské jedálne

Prvok 9.4.1: ŠJ Základná škola Nábřežná

Prvok 9.4.2: ŠJ Základná škola Clementisova

Prvok 9.4.3: ŠJ Základná škola Dolinský Potok

Podprogram 9.5: Predškolské jedálne

Prvok 9.5.1 : Jedáleň materská škola Komenského

Prvok 9.5.2 : Jedáleň materská škola Litovelská

Prvok 9.5.3 : Jedáleň materská škola 9. mája

Podprogram 9.6: Základná umelecká škola

Podprogram 9.7: Dávky sociálnej pomoci

Podprogram 9.8: Školské kluby

Prvok 9.8.1: ŠK Základná škola Nábřežná

Prvok 9.8.2: ŠK Základná škola Clementisova

Prvok 9.8.3: ŠK Základná škola Dolinský Potok

Podprogram 9.9: Grantová podpora vzdelávania

Podprogram 9.10: Voľno časové vzdelávacie aktivity

Program 10: Šport

Podprogram 10.1: Mestské športoviská

Prvok 10.1.2: Mestská športová hala

Prvok 10.1.3: Mestský štadión

Prvok 10.1.4: Mestská plaváreň - nedokončená

Prvok 10.1.5: Tenisové kurty

Podprogram 10.2: Systémová podpora športových klubov na území mesta

Podprogram 10.3: Grantová podpora športových aktivít na území mesta

Program 11: Kultúra

Podprogram 11.1: Mestská infraštruktúra pre kultúru

Prvok 11.2: Domy kultúry v KNM

Prvok 11.3: Dom kultúry

Prvok 11.4: Dom kultúry

Prvok 11.5: Kino Kysuca

Prvok 11.6: Knižnica

Prvok 11.7: Klub 75

Podprogram 11.2: Grantová podpora kultúrnych telies na území mesta

Podprogram 11.3: Grantová podpora kultúrnych aktivít na území mesta

Program 12: Prostredie pre život

Podprogram 11.1: Verejné priestranstvá

Podprogram 11.2: Zásobovanie vodou

Podprogram 11.3: Verejné osvetlenie (alternatívne)

Podprogram 11.4: Ochrana životného prostredia

Program 13: Sociálne služby

Podprogram 13.1: Starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb

Podprogram 13.2: Opatrovateľská starostlivosť v domácnosti

Podprogram 13.3: Príspevky občanom

Prvok 13.3.1: pozostalí

Prvok 13.3.2: rodiny s deťmi

Podprogram 13.4: Pomoc občanom v hmotnej a sociálnej núdzi

Prvok 13.4.1 : dávky v hmotnej núdzi

Prvok 13.4.2 : dávky v sociálnej núdzi

Prvok 13.4.3: sociálne pôžičky

Podprogram 13.5: Prepravná služba

Podprogram 13.6: Spoločné stravovanie

Program 14: Administratíva

Terminológia

Programové rozpočtovanie

Programové rozpočtovanie je systém založený na plánovaní úloh a aktivít subjektov samosprávy v nadväznosti na ich priority a alokovanie disponibilných rozpočtových zdrojov do programov, s dôrazom na výsledky a efektívnosť vynakladania rozpočtových prostriedkov. Inými slovami, programové rozpočtovanie je systém plánovania, rozpočtovania a hodnotenia, ktorý kladie dôraz na vzťah medzi verejnými rozpočtovými zdrojmi (rozpočet samosprávy) a očakávanými (plánovanými) výstupmi a výsledkami realizovaných činností, ktoré sú financované z rozpočtu subjektu samosprávy. Ako synonymá sa veľmi často používajú pojmy rozpočtovanie orientované na ciele alebo rozpočtovanie orientované na výkonnosť.

Rozpočet zostavený v programovej štruktúre

Rozpočet zostavený v programovej štruktúre (ďalej len „programový rozpočet“) je rozpočet, ktorý alokuje (rozdeľuje) výdavky rozpočtu do jednotlivých programov a jeho častí. Programový rozpočet kladie dôraz na prezentáciu plánovaných a dosahovaných výstupov a výsledkov.

Programová štruktúra (rozpočtu)

Je logická, hierarchicky usporiadaná konštrukcia, ktorá je účelne vytváraná vo vzťahu k zámerom a cieľom subjektu samosprávy. Programovú štruktúru vo všeobecnosti tvoria programy, podprogramy a prvky (projekty).

Program

Je súhrn/skupina navzájom súvisiacich aktivít (prác, činností, dodávok) vykonávaných na splnenie definovaných cieľov a zámerov. Program môžeme obrazne považovať za „mini rozpočet“ istej kompetenčnej oblasti, ktorú vykonáva subjekt samosprávy (napríklad

Vzdelávanie, Doprava, Šport a pod). Program môže byť časovo ohraničený a časovo neohraničený:

- časovo ohraničený program má určený počiatočný a koncový dátum realizácie, obsahuje všetky úrovne štruktúry programu časovo ohraničené.
- časovo neohraničený program nemá určený rok skončenia, môže mať podprogramy, projekty a prvky časovo ohraničené. Ak niektorá z týchto úrovní je časovo ohraničená, potom všetky úrovne pod ňou sú časovo ohraničené.

Program sa vo všeobecnosti delí na (obsahuje) podprogramy, prvky a/alebo projekty (ďalej len „časti programu“). Každý program obsahuje zámery, ciele a merateľné ukazovatele⁹. Každý program má priradený stručný, výstižný názov.

Podprogram

Je ucelená časť programu, ktorá obsahuje vzájomne súvisiace aktivity (napríklad v rámci Programu vzdelávanie môže byť Podprogram materské školy a Podprogram základné školy). Podprogram teda môžeme považovať za štruktúru, ktorá zvyšuje transparentnosť programu a špecifikuje súvisiace tematické a výdavkové skupiny programu. Podprogram vo všeobecnosti tvoria prvky a/alebo projekty. Každý podprogram má priradený stručný, výstižný názov.

Prvok

Prvok je časovo neohraničená bežná aktivita/aktivity, ktorá „produkuje“ (v rámci ktorej sa produkuje) tovar alebo službu (napríklad v rámci Programu vzdelávanie môže byť Podprogram základné školy a v rámci neho Prvok základná škola so zameraním na informačné technológie a Prvok základná škola so zameraním na cudzie jazyky). Každý prvok má priradený stručný, výstižný názov.

Projekt

Projekt je časovo ohraničená aktivita, ktorá produkuje špecifický tovar alebo službu. Projekt a prvok sú z hľadiska významu rovnocenné časti podprogramu a sú súhrnom aktivít, ktoré je

⁹ Používa sa aj synonymum ukazovatele výkonnosti.

možné na základe ich zamerania zoskupiť do podprogramu. Každý projekt má priradený stručný, výstižný názov.

Vízia

Vízia prezentuje predstavu o ideálnom stave samosprávy, resp. ideálnom stave jej fungovania.

Poslanie

Poslanie prezentuje zmysel existencie samosprávy (čo robí, prečo a pre koho).

Zámer

Zámer vyjadruje očakávaný pozitívny dôsledok/dopad dlhodobého plnenia príslušných cieľov (budúci stav, ktorý chceme v konečnom dôsledku dosiahnuť realizáciou programu/jeho časti a plnením príslušných cieľov v rámci programu/jeho častí).

Cieľ

Cieľ je forma na vyjadrenie výstupu alebo výsledku, prostredníctvom ktorého sa dosahuje (ktorý prispieva k) plnenie zámeru. Existujú:

- výstupové ciele (výstupovo orientované ciele) - vyjadrujú konkrétne výstupy, tzn. tovary a služby produkované subjektom samosprávy;
- krátkodobé výsledkové ciele (výsledkovo orientovaný cieľ) - vyjadrujú okamžité výsledky, ktoré sa prejaví po relatívne krátkom čase (približne do, resp. okolo 1 roka) ako priamy efekt pôsobenia výstupov;
- strednodobé výsledkové ciele (výsledkovo orientovaný cieľ) - vyjadrujú výsledky, ktoré sa majú dosiahnuť za obdobie dlhšie ako jeden rok.

Výstup

Výstupy sú tovary a služby produkované samosprávou. V programovom rozpočte sú definované výstupovo orientovanými cieľmi a ukazovateľmi výstupu, napríklad: služba - hliadkovanie zabezpečované mestskou políciou (počet hliadok mestskej polície); služba -

zabezpečovanie výučby na základnej škole (počet žiakov základnej školy); služba - oprava miestnych komunikácií (dĺžka opravených ciest za rok) služba - organizovanie kultúrnych podujatí (počet zorganizovaných predstavení); služba - starostlivosť o seniorov alebo zdravotne postihnutých (počet umiestnených pacientov v dome sociálnych služieb), služba - zabezpečovanie verejného osvetlenia (počet prevádzkovaných svetelných bodov) a pod.

Výsledok

Výsledky sú spoločensko-ekonomické zmeny spôsobené plnením programov, ktoré sú dosahované v strednodobom a krátkodobom rámci. V programovom rozpočte sú definované výsledkovo orientovanými cieľmi a ukazovateľmi výsledku, napríklad: zvýšenie návštevnosti knižnice školopovinnými deťmi (zmena oproti minulosti), zníženie (výskytu) protispoločenskej činnosti/zvýšenie bezpečnosti, zníženie dopravnej nehodovosti, zvýšenie spokojnosti obyvateľov so službami klientskeho centra, pokles zadlženosti mesta per capita a pod.

Merateľný ukazovateľ

Merateľný ukazovateľ je nástroj na monitorovanie a hodnotenie plnenia cieľa, resp. nástroj, prostredníctvom ktorého meriame pokrok pri plnení cieľa.

Monitorovanie

Monitorovanie je systematický proces zberu, triedenia a uchovávanía relevantných informácií o vecnom a finančnom plnení programov. Údaje získané monitorovaním sa využívajú pri monitorovaní výkonnosti. Monitorovanie výkonnosti je priebežné sledovanie plnenia cieľov a merateľných ukazovateľov programu počas celého obdobia jeho realizácie. Pre potreby manuálu sa monitorovanie výkonnosti bude nazývať monitorovanie. Výsledky monitorovania sa prezentujú v monitorovacej správe.

Hodnotenie

Hodnotenie je systematická a analytická činnosť, ktorá na základe analýzy kritérií relevantnosti, účinnosti, efektívnosti/hospodárnosti, a prípadne aj užitočnosti/dopadu či stability/udržateľnosti, poskytuje spoľahlivé závery o výstupoch, výsledkoch, dôsledkoch a celkových účinkoch programu, pričom:

Projekt: Pilotná implementácia programového rozpočtovania (s dôrazom na využitie strategického plánovania) pre zvýšenie efektívnosti vynakladania verejných zdrojov a účinnosti dosahovania cieľov a zámerov na úrovni územnej samosprávy

- Relevantnosť – je posúdenie vzájomnej súvislosti priorít samosprávy, zámerov a cieľov programov.
- Účinnosť – je hodnotenie miery dosiahnutia cieľov programu, širších plánovaných aj neplánovaných prínosov a pozitívnych a negatívnych vplyvov realizácie programu.
- Efektívnosť a hospodárnosť – je posúdenie efektívnosti vstupov k dosiahnutým výstupom. Posúdenie, či za rovnaké vstupy bolo možné získať vyššie výstupy alebo či bolo možné za nižšie vstupy dosiahnuť rovnaké výstupy.
- Užitočnosť a dopad – je porovnanie plánovaného, resp. dosiahnutého vplyvu cieľov programu s potrebami cieľovej skupiny.
- Stabilita a udržateľnosť – je posúdenie perspektívnosti pôsobenia očakávaných kladných zmien vyplývajúcich z realizácie častí programu po ich ukončení (či sa očakávané kladné zmeny nestanú zastaranými v krátkom časovom období).

Výsledky hodnotenia sa prezentujú v hodnotiacej správe, ktorá je súčasťou záverečného účtu.

Logický rámec programu

Logický rámec programu predstavuje vnútornú logiku programu. Je to spôsob, akým sa o programe, jeho zámeroch, cieľoch a vstupoch uvažuje. Pomocou neho sa systematicky buduje, vyjadruje a sleduje priama, preukázateľná logická súvislosť medzi víziou, poslaním, zámermi, strednodobými výsledkovými cieľmi, krátkodobými výsledkovými cieľmi, výstupovými cieľmi a vstupmi programu.

Zdroje informácií

Informácie, ktoré sa týkajú programového rozpočtovania, nájdete na oficiálnej webovej stránke Ministerstva financií SR: www.finance.gov.sk.

Informácie, ktoré sa týkajú projektu Pilotná implementácia programového rozpočtovania (s dôrazom na využitie strategického plánovania) pre zvýšenie efektívnosti vynakladania verejných zdrojov a účinnosti dosahovania cieľov a zámerov na úrovni územnej samosprávy, budú pravidelne zverejňované a aktualizované na stránke: www.finance.gov.sk/projekt.

Súvisiace školiace materiály

Vzorové príklady tvorby základných prvkov programového rozpočtovania.

Cieľom dokumentu je vysvetliť podstatu a základné vlastnosti základných prvkov programového rozpočtovania (strategického plánovania) – vízie, poslania, zámerov, cieľov a merateľných ukazovateľov a prezentovať všeobecné a konkrétne príklady základných prvkov programového rozpočtovania (strategického plánovania).

Metodika tvorby strategického plánu.

Cieľom dokumentu je vysvetliť podstatu strategického plánovania; súvislosť medzi strategickým plánovaním a programovým rozpočtovaním; význam spolupráce zainteresovaných strán v rámci subjektu územnej samosprávy pri strategickom plánovaní.

Prezentácie popisujúce postupy a procesy pri tvorbe programovej štruktúry.

Cieľom dokumentu je vysvetliť tvorbu programovej štruktúry v podmienkach územnej samosprávy.